

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА
СУМСЬКОГО ФІЗИКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ

КОРОТКІ ВІСТКИ

♦ **ВІДБУЛИСЯ** установчі збори Сумської філії української академії неординарних ідей. Головою її обрано Павла Бойка, вченим секретарем — Леоніда Черепа.

♦ **В СУМАХ** проходить міжнародний фестиваль молодіжної пісні «Кастальський ключ». В конкурсній програмі добре виступає група «МАЙА», до складу якої входять і студенти СФТІ. Глядацька аудиторія захоплена аплодувала й гостеві фестивалю, нашому театрові естрадних мініатюр.

♦ **ТРОЄ** борців Сумського педагогічного інституту захищали честь України на першостях світу серед юнаків та Європи серед молоді. Так, Олег Лук'яненко (вільний стиль) у Стамбулі, де проходила першість світу, ввійшов до десятки кращих. На першості Європи у Секешварені (Угорщина) Геннадій Великодний і Сергій Кононенко посіли відповідно сьоме та восьме місце.

♦ **У НЕЗАЧИНЕНІЙ** роздягальні спортивного комплексу залишили свої речі три студентки педінституту ім. А. С. Макаренка, та й гайнули на тренування... Ви правильно зрозуміли — коли вони повернулися, то не виявили найціннішої частини речей. А саме: два годинники, золоту оброчку, 110 доларів США, 1800 купонів.

♦ **КОЖЕН** студент може назвати з добрий десяток шляхів, як можна підтримати себе матеріально. Один із студентів Глухівського педінституту пішов «найлегшим» із них: у студентки Ш. з кімнати гуртожитку поцупив 2600 купонів. Працівники міліції оперативно виявили такого, з дозволу сказати, майбутнього педагога.

♦ **У БІБЛІОТЕЦІ** ім. Крупської з листопада о 16.00 відбудеться літературний вечір, приурочений 70-річчю від дня народження письменника, автора доброго десятка книг для молоді, відповідального секретаря Сумської обласної організації Спілки письменників України Олексія Столбіна. Побувати там може кожен бажачий.

УВАГА!

В наступному числі «Резонансу» на всі питання, що стосуються неспокойного сьогодення, соціального захисту викладачів та співробітників тощо — відповідь голова профкому Анатолій Іванович ЄЩЕНКО. Якщо ви хочете прочитати на шпальтах газети відповідь, то не забудьте занести своє запитання або до редакції «Резонансу», або до профкому. Поспішіть.

ПРИЗИ ПЕРЕМОЖЦЯМ

НА БАЗІ відпочинку «Урожай» пройшло навчання студентського активу першого курсу. Старости й фізбрги, профбрги й культбрги почули про правила, принципи й особливості громадського життя СФТІ, змогли задати найрізноманітніші питання й почути компетентну на них відповідь із вуст керівництва інституту.

Насиченою була спортивно-художня програма: вижимання гирі, «КВН», перетягування канату, футбол — і проводилася не лише для задоволення студентів, а й з метою виявлення кращих спортсменів та майбутніх учасників різноманітних колективів художньої самодіяльності.

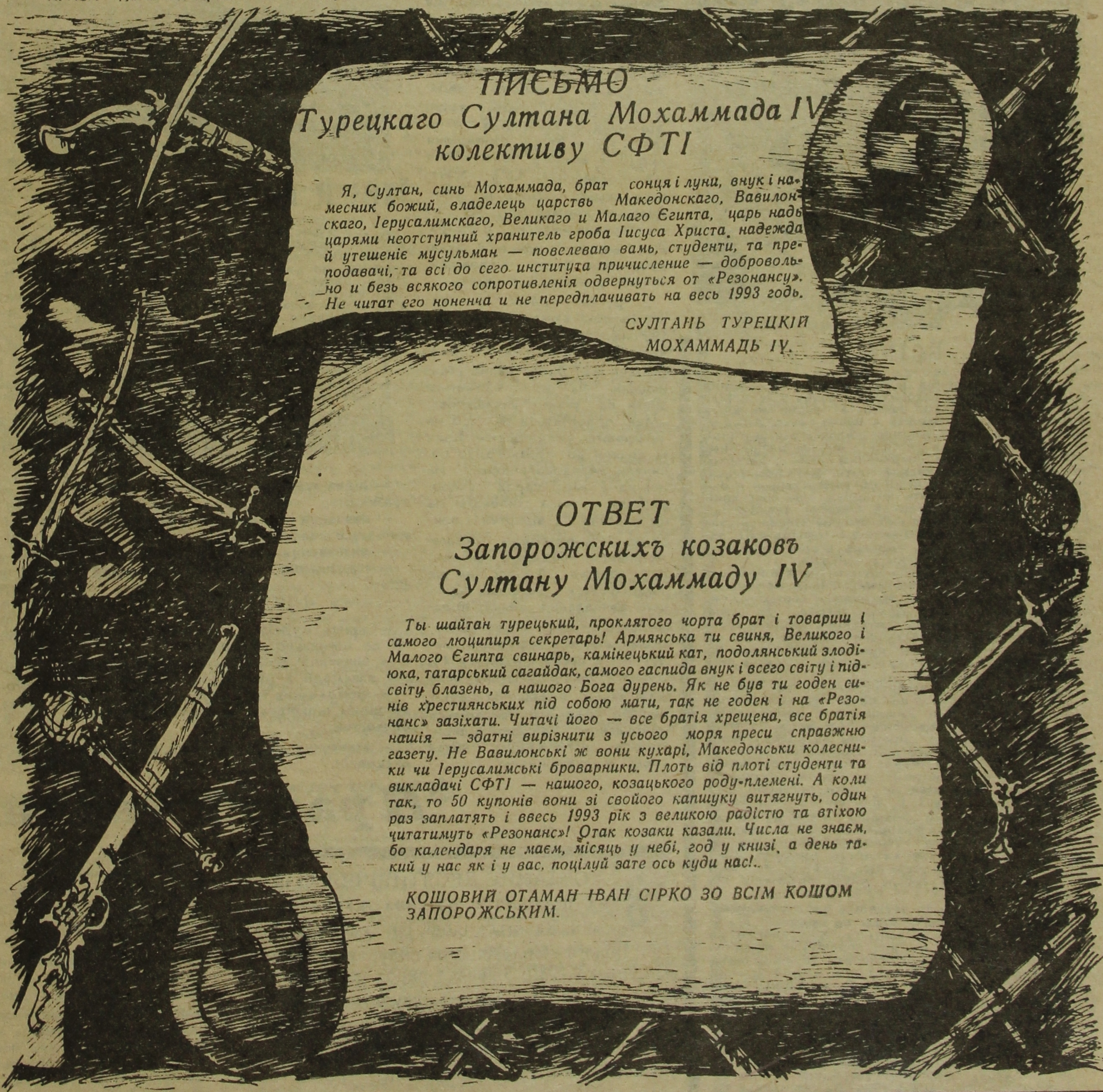
Пізніше Р. В. Абрамів, начальник відділу позанавчальної роботи зі студентами, зізнався:

— Хороших спортсменів серед першкурсників більше, ніж очікувалося. Несподівано хороші результати показали вони. От з художньою самодіяльністю гірше...

Командам, переможцям окремих видів змагань, було вручено призи. В загальному ж підсумкові перше місце посіла збірна старост.

ЗАГАЛЬНА РАДІСТЬ

ПИСЬМО Турецького Султана Мохаммада IV колективу СФТІ

Я, Султан, синь Мохаммада, брат сонця і луни, внук і на-
месник божий, володільць царствъ Македонскаго, Вавилон-
скаго, Іерусалимскаго, Великога и Малаго Єгипта, царь надъ
царями неотступний хранитель гроба Ісуса Христа, надежда
й утешеніє мусульман — повелеваю вамъ, студенти, та пре-
подавачі, та всі до сего інститута причисленіе — доброволь-
но и безъ всякого сопротивленія одвернуться от «Резонансу».
Не читат его ноненца и не передплачиват на весь 1993 годъ.

СУЛТАНЪ ТУРЕЦКІЙ
МОХАММАДЪ ІV.

ОТВЕТ Запорожскихъ козаковъ Султану Мохаммаду IV

Ты шайтан турецький, проклятого чорта брат і товариш і
самого люцифера секретарь! Армянська ти свиня, Великога і
Малого Єгипта свинарь, камінецький кат, подолянський злоді-
юка, татарський сагайдак, самого гаспида внук і всего світу і під-
світу блазень, а нашого Бога дурень. Як не був ти годен си-
нів християнських під собою мати, так не годен і на «Резо-
нанс» зазіхати. Читачі його — все братія хрещена, все братія
нашія — здатні вирізати з усього моря преси справжню
газету. Не Вавилонські ж вони кухарі, Македонські колесни-
ки чи Іерусалимські броварники. Плоть від плоті студенти та
викладачі СФТІ — нашого, козацького роду-племени. А коли
так, то 50 купонів вони зі свого капішуку витягнуть, один
раз заплачать і весь 1993 рік з великою радістю та втіхою
читатимуть «Резонанс»! Отак козаки казали. Числа не знаєм,
бо календаря не маєм, місяць у небі, год у книзі, а день та-
кий у нас як і у вас, поцілуй зате ось куди нас!

КОШОВИЙ ОТАМАН ІВАН СІРКО ЗО ВСІМ КОШОМ
ЗАПОРОЖСЬКИМ.

**ПЕРЕДПЛАТИТИ „РЕЗОНАНС“ НА 1993 РІК МОЖНА В РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ.
ДЛЯ ЦЬОГО ПОТРІБНА ДРІБНИЦЯ—50 КУПОНО-КАРБОВАНЦІВ**

НЕВИЧЕРПНІ У ПІЗНАННІ

ЗАДАЧА ДОКУМЕНТІВ улітку цього року для багатьох з абітурієнтів була не зовсім звичною. Декого з них (за випадковим вибором) направляли в нашу лабораторію для проходження психодіагностичного обстеження, яке являло собою тестування, що містило цілий комплекс методик. Кількість обстежених абітурієнтів — 716 з них: 276 — поступали на медичний факультет, 213 — на хімію, 95 — на факультет автоматизації виробництва, 66 — на МШ, і також 66 — на економічний.

До згаданого вище комплексу методик входив тест, що являв собою невербальний інтелектуальний тест, призначення якого — вимірювання рівня інтелектуального розвитку пацієнтів. Він розроблявся у відповідності з традиціями англійської школи вивчення інтелекту. Наприклад, з теорією Спірмена, котрий вважав, що найкращим способом вимірювання інтелекту є виявлення відносин між абстрактними фігурами. На рішення наданих абітурієнтами геометричних зразків не впливали ні мовний рівень, ні досвід роботи з числами, ні належність до певної нації чи культури. З цим методом успішно корелюють й інші, що були використані при обстеженні. Так, для даної вікової популяції призначався і багатомірний опитувальник

особистісного характеру. Структура особистості багаторівнева, а тому й не обхідно досліджувати всі її якості. Ми вибрали тільки 16 з них. Психологічне розуміння деяких із факторів співробітниками лабораторії модифіковане.

Велику увагу приділили й кількісному опису індивідуального суб'єктивного ставлення абітурієнта до деяких аспектів його оточення і внутрішнього світу. У зв'язку з цим співробітники лабораторії розробили й апробували нові варіанти методів діагностики — модифікація «семантичного диференціалу» й апробація «ціннісних орієнтацій». Такого роду зміни дозволили «модельювати» особистість абітурієнта не як сукупність формальних змін, а як систему змістів, мети та ставлення.

Вказаних вище технологіях найменування і визначення властивостей особистості витікало ще й з використання математично-статистичних заходів і результатів факторного аналізу.

Отже, психологічні особливості абітурієнтів. Перш за все варто відзначи-

ти, що студенти, які поступали до нашого вузу, мають високий інтелектуальний потенціал. Про це свідчать ось такі дані: на основі тестових методик у 47 відсотків виявлено дуже високий рівень інтелектуального розвитку, у 36% — рівень вище середнього. Розподіл по рівню інтелекту по факультетах сенсу роботи не було: приблизно рівний. У той же час є цілий ряд відмінностей в особистісних особливостях студентів. Наприклад, більш схильними до спілкування і природними у поведінці виявилися студенти економічного, медичного та АВ факультетів. Найбільш стримані та серйозні — студенти хіміаду та машфаку.

Найбільшою ж кількістю параметрів особистості вирізнялися студенти-економісти. Тут виявилось багато стабільних у поведінці, таких, які не бояться екстремальних ситуацій, добре взаємодіють у групі. Можна ще відзначити притаманну багатьом самостійність і потребу бути незалежними. Але реалі-

зувати потяг до самостійності, виявляється, не дуже легко. Внаслідок непрактичності й, мабуть, зайвої мрійливості, також притаманних студентам цього факультету.

Втім, ще більше мрійників виявилось серед майбутніх медиків. Багатою притаманні ще й такі риси, як творча уява, заглибленість у себе і, на жаль, не завжди належне ставлення до оточуючих. Разом із тим студенти лікувального факультету в найбільшій мірі умовитовані на майбутню навчальну діяльність, що дає право прогнозувати досить високу їхню активність у навчанні.

Найбільш незалежні й упевнені в собі, реалісти, настроєні на вирішення перш за все власних проблем, нічого не приймаючи на віру — сконцентрувались на факультеті автоматизації виробництва. Безумовно, різняться не лише факультети, а, передусім, студенти, які на них навчаються. Кожен — унікальний, невичерпний у пізнанні. Будемо сподіватися, що таке широке розмаїття характеристик цього річних першокурсників таїть у собі потенції неабияких майбутніх досягнень.

Т. ІВАНОВА,
С. КРАВЧЕНКО.

ЕСКУЛАП

Не один раз рідколегія планувала публікацію матеріалів під рубрикою «ЕСКУЛАП», які б розповідали про сучасні досягнення медицини, про новітні та давно забуті методи лікування як поширених, так і новомодних хвороб. Планувати ми все планували, а до діла руки ніяк не доходили. І невідомо, скільки б ми ще отак збиралися, аби не до-

цент кафедри фізики О. О. Лисенко. Він передав до редакції «Резонансу» свій рукопис «Цілющий холод води». Про що в ньому йдеться зрозуміло, думаємо, з самої назви. То ж від сьогодні ми й розпочинаємо його публікацію. Сьогодні — початок. Закінчення й усе найцікавіше буде в новому, 1993 році. Отже, прочитати його зможуть тільки наші передплатники.

ВСТУП

Біг, загартовування і раціональне харчування — це три складові здорового способу життя. Біг дозволяє використати здатність серця збільшувати свою продуктивність в шість разів. Загартовування допомагає організму збільшувати внутрішню теплотворність в десять і більше разів. Тим, хто хоче займатися спортивним бігом і загартовуванням, це треба твердо знати. Мета таких занять — активізувати фізіологічні процеси в організмі й удосконалити механізм терморегуляції нервової системи. Професор Федоров вважав, що біг і загартовування дозволяють не тільки знизити частоту серцево-судинних і інфекційних захворювань, а також значною мірою зменшити ризик виникнення пухлин і лейкозів.

Ключ до здоров'я треба шукати не в лінах, що прописує лікар, а в захисних силах організму, в активному контакті з природним середовищем. Суспільство від цього тільки вирає, бо різко зменшається виплати по лікарняних листах, зростає число людей, які поступово втрачають потяг до тютюну і спиртного. Це профілактика інсульту, остеохондрозу і хвороб, у боротьбі з якими безсилі сучасна медицина.

Основні принципи загартовування не всі трактують однаково. Відомо, що після купання в ополонці спостерігається збільшення в крові лейкоцитів і лімфоцитів. Це являє собою реакцію на тип стресу і зберігається протягом чотирьох годин. Ряд медиків вважав, що при атеросклерозі, гіпертонії, ревматизмі, антивних формах туберкульозу легень, інших гострих і хронічних захворюваннях такі відхилення не тільки небезпечні, але й недопустимі. Лікар І. С. Марченко в 30-х роках сам займався зимовим купанням і в той же час захищав його людям з хворобами серця, легень, з важкими нервовими захворюваннями. Він не визнавав водолікування як метод зцілення. Життя ж спростовує цю позицію. В другій половині XX століття значно зросло число любителів холодоводотерапії.

Прихильником загартовування та водолікування є й автор цих рядків. Фізик по професії, він у 1958 році розробив свій власний безмедикаментозний метод холодової імунної корекції й водолікування, що став надійним способом фізичної холодової реабілітації. При хронічно хворій системі охорони здоров'я переваги безмедикаментозної фізичної холодової реабілітації дивують сучасних медиків. Наприклад, при гострому двосторонньому отиті в лікарні лікують не менше трьох тижнів, а з допомогою фізичної холодової реабілітації відстає позбутися отиту за три-чотири дні. Ще приклад: гострий остеохондроз, защемлено сідничний нерв. Традиційна медицина за три місяці лікування не мала успіху. За вісім днів холодового водолікування було знято защемлення сідничного нерву, період ремісії йде з 1979 року. Методика корисна там, де немає лікаря, там, де зникли надії отримати надійну діагностику і медичну допомогу.

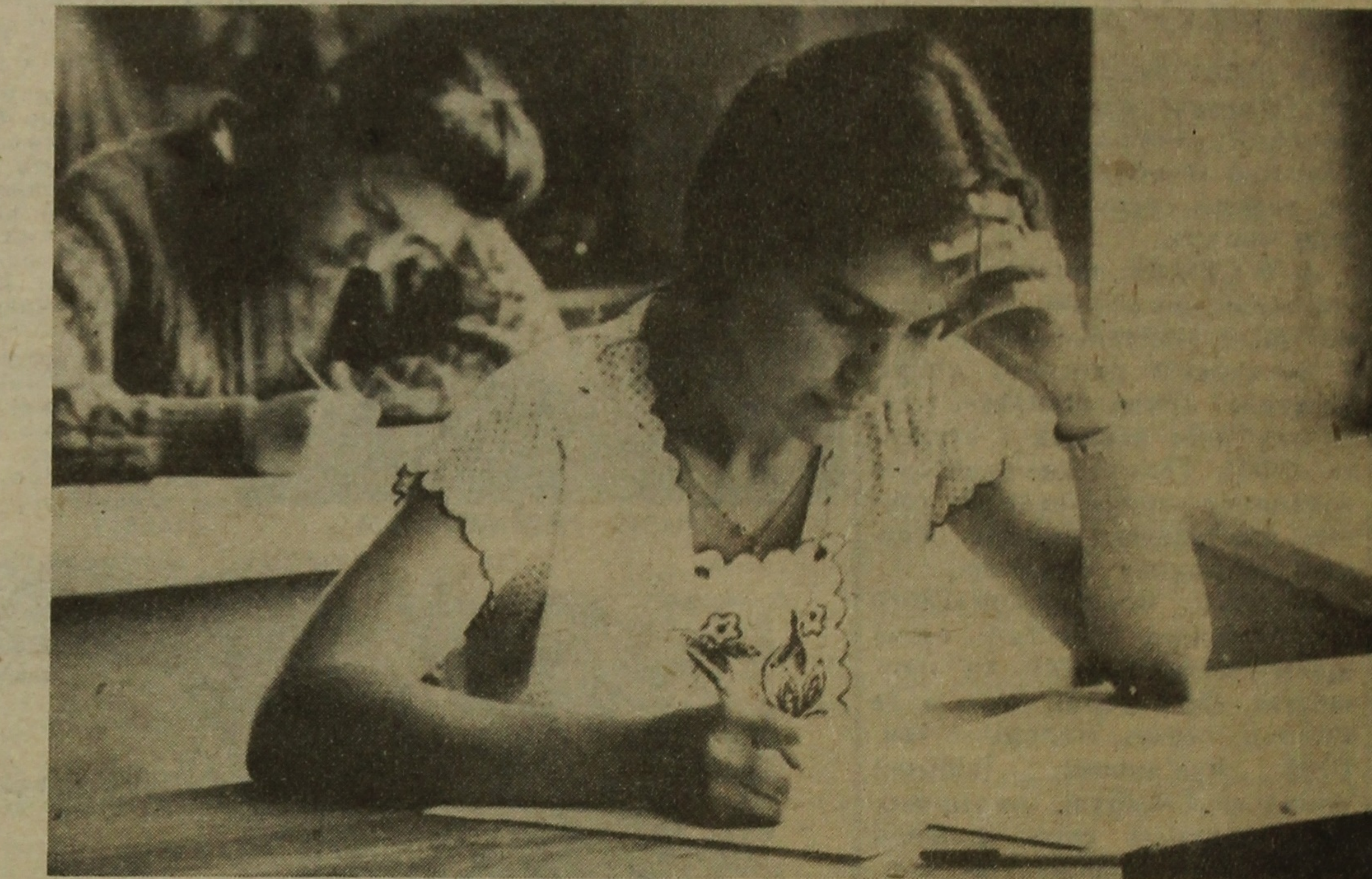
«ВРАЖАЮЧЕ»

Своє, як прийнято зараз говорити, незалежне, обстеження першокурсників після цілого місяця навчання в інституті провів колектив «Резонансу». На науковість чи істинність в останній інстанції воно не претендує, та все-таки щось у собі має.

В анкеті, виконаній на клепі листка в клітинку, пропонувалося три запитання: 1. Ваші перші враження! 2. Що подобається в інституті! 3. Що не подобається!

Відповідаючи на перше запитання, один студент, який прибув до нас із шосткинської СШ № 8, написав: «Вражаючі». Десь у цьому ключі відповіли 68,3 відсотка опитуваних. 9,2 — дещо стримуючи емоції — вказали таке: «Поки що нормально». 4,5% зізналися чесно: «Доки не запитують — нормально». Ще 4,5 — старанно вивели: «Подобається вчитися, хочеться пізнати нове». Решта відповідей нічого цікавого не несуть.

З другим і третім питаннями вийшло взагалі цікаво. Всі 100 відсотків опитаних зазначили, що їм в інституті подобається все! Деякі навіть уточнювали. Як ось: «Хочеться знати на рівні викладачів»; «Мені подобається те, що не працюють роздягалки». Коли ж дійшли до третього, то посипали незадоволеннями. На першому місці серед «неподобств» — мала стипендія. На це вказали 32 відсотки опитаних. 24% почерком вимагача вивели: «Більше б практичних занять». 8 відсоткам не подобається: «Шкільні принципи викладання деяких предметів»; «Рано вставати»; «Комп'ютери застарілих моделей». В пасив інституту 4% ставлять таке: «Іюгана база для занять фізкультурно»; «Багато предметів вивчається одночасно»; «Буфет відкривається після 11.00»; «Стан справ у гуртожитку».

ЇХНІ Й НАШІ ЦІННОСТІ

В «Резонансі» (число 11 від 21 травня 1992 р.) наводились дані опитування американських студентів з метою з'ясування завдань, що вони ставлять перед собою в житті. Тепер же пропонуємо увазі читача дані опитування, проведеного серед цього річних претендентів у фізтехівці — з метою з'ясування структури їх життєвих цінностей.

1. Мир на планеті.
2. Здоров'я, екологічна ситуація.
3. Здовільне харчування і житло.
4. Фізичне й психічне здоров'я.
5. Ефективна система освіти.

ЛАБОРАТОРІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ І ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖУВАНЬ ПРОПОНУЄ:

- індивідуально-психологічне консультування;
- вивчення соціально-психологічного клімату в колективі;
- визначення рівня конфліктності;
- підвищення психологічної компетенції.

ПРОВОДИТЬ:

- аналіз мотивації навчання і ставлення до навчального процесу;
- вивчення особливостей міжособистісної взаємодії в навчальних групах;
- формування груп спеціалізацій з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей;
- ставлення до викладання конкретних дисциплін.

ПОВІДОМЛЯЄ:

— ми допоможемо вам навчитися мистецтву спілкування, психотренінга, медитації і терапії. Навчання проводиться в «Групі особистого зростання». Зауважте, набір для занять у цьому семестрі вже закінчився. Не впустиць знову шанс. Поспішайте записатися на наступний семестр. Оплата за домовленістю; — першокурсники, які проходили під час вступних іспитів тестування, при бажанні можуть у нас забрати результати; — психодіагностичне тестування можуть пройти всі бажуючі.

Коли вас зацікавило щось — звертайтеся в лабораторію соціологічних і психологічних досліджень (ЛСПД). ЗНАХОДИТЬСЯ ВОНА НА ПЕРШОМУ ПОВЕРСІ (КІМНАТА 107) БІБЛІОТЕЧНОГО КОРПУСУ.

Практична психологія

З А ОСТАННЄ ДЕСЯТИРІЧЧЯ вітчизняна психологія зазнала кардинальних змін. Здається іноді, що тепер вона взагалі іншого «біологічного» виду, аніж психологія зразка 1980. З'явився ринок психологічних послуг — індивідуальне консультування й психотерапія, психокорекція у грі для дітей, поліпшення пам'яті й розвиток уяви, тренінги для менеджерів і депутатів, сімейна терапія тощо.

У чому ж принципова новизна? Чи не йде мова про досі була саме й виключення практична психологія практичної психології? В (тобто використання психо-

логічних знань у різних соціальних сферах), але не було психологічної практики (тобто особливої соціальної сфери психологічних послуг).

Завдяки психологічним службам психологія у нас і стає наразі самостійною практичною дисципліною. Вищезгадані служби не просто «важливі» для психології, — вона здобуває в них своє тіло, не більш і не менш. Без них для неї неможливе подальше існування, як для педагогіки без школи або для медицини без клініки.

У чому ж головна різни-

ця між психологічною практикою і практичною психологією? Передусім у тому, що перша «своя» для психології практика, а друга — «чужа». Завдання діяльності психолога, який працює в «чужій» соціальній сфері, диктуються цінностями і задачами саме цієї сфери. Як правило, це безпосередній практичний вплив на об'єкт (чи то особистість, чи то сім'я, чи то колектив) здійснює не безпосередньо психолог, а в опосередковано другий фахівець, який і несе відповідальність за результати. Психолог же опиняється опосередковано від реальної практи-

УКРАЇНА ХХІ СТОЛІТТЯ: СТРАТЕГІЯ ОСВІТИ

В. В. СТРЕЛЬЦОВ.

Проект закону про освіту справляє гарне враження — своєю націєлітністю на пріоритет таких найважливіших заєдань сучасного навчання (виховання) як, скажімо, висока якість підготовки фахівця, розвинення в нього самостійності, ініціативності, творчого підходу. Засоби й методи досягнення цієї мети (надання більшій свободі дій вузам і викладачам, більших можливостей працюючим і здібним студентам проявити себе) повністю відповідають завданню.

Зрозуміло, що реалізувати їх буде нелегко. Вимоги набагато кращого матеріального забезпечення підготовки грамотного й працюючого молодого покоління цілком справедливі, однак треба бути реалістами — турботу у суспільства, яке перебуває в кризі, і без того багато: екологія, структурна перебудова народного господарства, пенсіонери... Тому пристойне матеріальне забезпечення освіти слід чекати нескоро, а поки що треба орієнтуватися на засоби, що дають досить швидко й ефективно віддачу при обмежених матеріальних можливостях. Вони втілюють із сутності основних недоліків процесу навчання, які сформувались за останні десятиліття: формалізм, заорганізованість, зрівнялівка, сподівання на рятівну примусовість — для забезпечення бажаних успіхів і т. п.

Чимало зі згаданих недоліків можуть бути викоренені при реалізації закону у наведеному варіанті. Хотілося б звернути увагу на ще деякі проблеми, що також мають суттєве значення:

1) традиційний потяг до перетворення уч-

ня на «ходячий довідник» фактів, прізвищ, технологічних рецептів і технічних рішень — в епоху інформаційного вибуху, розгалуження старих і появи нових наук не просто неплідно-нездійсненне, але й загрожують кризою в системі учень—вчитель. А здорова золота середина — між збереженням уявлень і по проблемах і запам'ятовуванням кількісної й якісної інформації, пов'язаної з ними, — ще не винайдена;

2) все актуальнішою стає необхідність зроби процес навчання цікавим, захоплюючим — уже сказано, що суспільний престиж знань невинно падає, примуса до навчання з боку сім'ї і школи стає все менш ефективною. Найкраща можливість зміни ставлення студента до навчального процесу — залучення його до науково-технічних розробок, особливо по найнагальніших народно-господарських проблемах, і зарахування успіхів студента в цій галузі, як навчальної роботи. Вона такою й повинна бути в дійсності — завдання потрібно розраховувати на високу кваліфікацію, самостійну наполегливу працю. Коли був керівником студентського конструкторського бюро, мені часто доводилося зіштовхуватися з випадками, коли студенту в розробці довірялась лише одноманітна й мало кваліфікована робота (нехай, мовляв, буде задоволений і невеликим підзаробітком). Таке не вигідно ні студенту, ні суспільству;

3) в стінах вузу студентів традиційно не привчають до критичного ставлення щодо ін-

формації, яка надходить. Тепер, в період конкуренції окремих виробників і комерсантів, студенти зіштовхнуться з викривленим трактуванням технічних і економічних характеристик, варіантів (замовчування однієї інформації, нечітка, неповна подача іншої). Мова йде навіть не про свідоме заплутування — фанатично захоплені якоюсь ідеєю, просто відключають себе від протирічної інформації;

4) студентів, як правило, повідомляють закінчені алгоритми технічних рішень, що мають усе необхідне й достатнє. А життя, навпаки, ставить його перед необхідністю швидко вирішити питання чи виконати технічно-економічну розробку при неповній інформації. Такого тренування у вузі він не отримує (якщо не працює в СКБ). У студента слід виховувати вміння давати орієнтовні оцінки величинам (по аналогії, на основі природних законів, евристично, тощо), оцінювати методи, строки, вартість експериментального визначення необхідних величин;

5) поки що непередбачено прищеплення навичок самостійного пошуку інформації з питання, яке вивчається, — навпаки, вважається шиком методичного забезпечення, коли викладач до дрібниць розписує, з яких окремих питань, де й на якій сторінці можна прочитати (приклад заорганізованості навчального процесу).

Добре було б, аби сказане мною знайшло своє втілення в проєкті обговорюваної з програми відродження освіти.

В. М. КОВАЛЕНКО.

Суспільство без сучасної освіти — це суспільство без майбутнього. Програма виходить з того, що існуюча в Україні система освіти знаходиться в кризовому стані. Криза проявляється передусім у невідповідності знань учнів і студентів запитам особистості, суспільним потребам та світовим стандартам, у знеціненні соціального престижу знань та інтелектуальної діяльності. Показується й декілька причин цього кризового стану.

Мета програми — створення життєздатної системи освіти на основі «вісного освітнього простору» для забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості та формування інтелектуального потенціалу як найвищої цінності нації. Програма охоплює всі процеси освіти, починаючи з дошкільного виховання, шкільної і професійної освіти, таке інше.

Вважаю необхідним відзначити, що одним із факторів реалізації програмних завдань є широкомасштабна підготовка нової генерації педагогічних кадрів та підвищення професіоналізму на всіх рівнях від вихователя дитсадка до викладача вищого навчального закладу.

Для умов нашого іституту, природно, найбільш цікавим є розділ IV «Вища освіта». Відзначається, що вища школа, виконуючи найважливіше соціальне замовлення суспільства — формування його інтелектуального потенціалу, покликає бути одним із найважливіших факторів економічного і соціального розвитку держави.

У високорозвинутих країнах світу в вищій навчальній закла-

ди зараховуються біля 80 відсотків випускників шкіл. Отже, необхідно значно збільшити питому вагу молоді, яка матиме можливість отримати вищу освіту певного рівня за бажаним напрямком. Визначення обсягу підготовки фахівців у вищих навчальних закладах має проводитися на основі аналізу демографічних даних, розвитку напрямків та галузей народного господарства України по регіонах. Буде впроваджена нова система прийому до ВНЗ, яка забезпечить відбір за об'єктивними критеріями та виключить можливі загрози помилки та зловживання. Передбачається й можливість навчання громадян України за кордоном та навпаки. Передбачено проведення організаційних структурних змін у системі вищої освіти, спрямованих на розвиток різних типів навчальних закладів.

У кожній з областей України будуть створюватись навчально-наукові комплекси (університет, інститут, коледж, професійне училище, школа тощо). За висновками акредитаційних органів протягом 1993—1995 років буде проводитися зміна статусу ВНЗ залежно від рівня підготовки, який вони можуть забезпечити за наявності матеріально-технічної бази і кадрового потенціалу.

Висока якість вищої освіти в умовах реалізації багатоступеневий підготовки буде забезпечуватись через перегляд її змісту, який повинен відповідати інтенсивному процесу оновлення галузей народного господарства.

Передбачена розробка та впровадження єдиної системи добору студентів у ВНЗ та системи роботи з обдарованою студентською молоддю. Велика увага приділяється

науковій діяльності в системі освіти. Її особливості:

1) органічне поєднання педагогічної та наукової діяльності;

2) залучення талановитих студентів до науково-технічної творчості та науки;

3) перебудова вузівської науки відповідно до структурної перебудови народного господарства України.

Особливу повагу викликає та частина програми, де сказано:

— створити більш ефективні механізми відбору та фінансування конкурсних програм, скасувати існуючу систему колективної безвідповідальності експертних рад, ввести принципи короткочасних фінансових дотацій, оплачувати тільки готові роботи і тільки повністю виконані обов'язки, а також приватизувати набуту вартість на користь розробника;

— створити тісніші наукові зв'язки з освітніми установами інших держав (особливо Західної Європи).

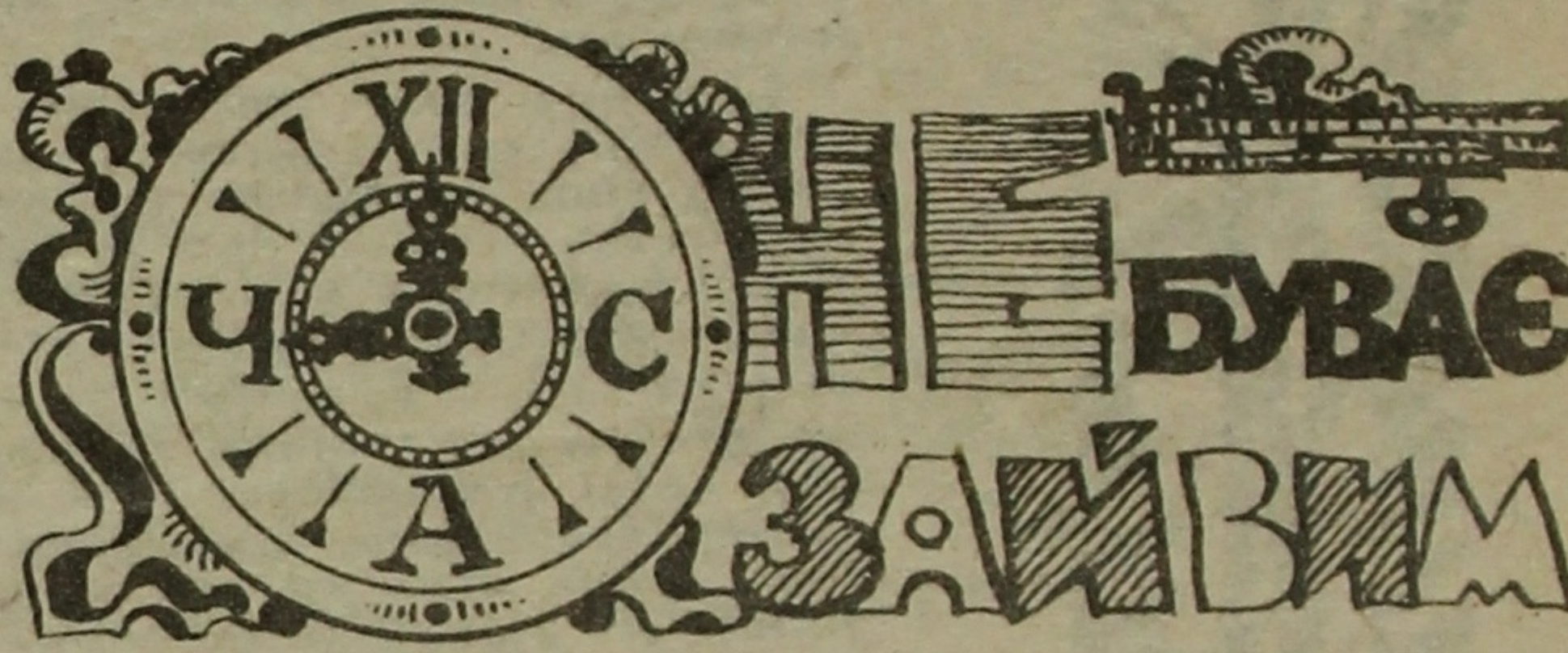
Програма передбачає створення міжнародного співробітництва в системі освіти та зміцнення і розвиток матеріально-технічної бази.

Насамкінець хочу викласти декілька своїх зауважень до програми:

1) потребує значного скорочення її текст. Це потрібно, і можливо, зробити без шкоди для змісту;

2) необхідно передбачити санкції до тих ВНЗ, які не виконують програми, не справляються з обов'язками і, найголовніше, готують фахівців низької категорії;

3) необхідна атестація кадрів викладачів та науковців. Слід звернути особливу увагу на загальний освітній рівень цих людей.

Чи не затримується ви в ліжку перед тим, як устатити: чи не витрачаєте на сніданок зайвого часу: чи не закінчуєте роботу (підготовку до заняття) трохи раніше; чи не ловите себе на тому, що дивитесь телепередачу, навіть якщо вона й не принесе ніякого задоволення; чи не засмучує вас перед недільним днем те, як мало зроблено за тиждень; чи не дивує та обставина, що вам ніколи не вистачає часу? Коли принаймні одне з цих питань попало в десятку, — значить, ви розтринькуєте свій час.

А його вам тепер, коли розпочався навчальний рік ой як багато потрібно! Що ж робити? — запитуєте ви.

— Читати «Резонанс», — відповідаємо ми. Саме ця газета навчить вас правильно організувати свій робочий день. А це не так уже й складно. Аби зробити якомога більше діла за якомога менше часу, вимагається дві речі: організованість та самодисципліна. Плюс до цього додамо 18 ПРАВИЛ, які допоможуть вам виховати в собі ці, так потрібні в навчанні й житті, риси поведінки.

1. Точно визначіть свою мету

Більшість людей марно витрачають свій час та енергію на яку-небудь справу тільки тому, що не уявляють собі чітко, що саме збираються вони зробити. Не розуміючи, де фінішна стрічка, вони збивають самі себе з пантелику ще на старті, падають духом і врешті-решт взагалі сходять з дистанції. Визначіть з самого початку хоча б «пункт призначення», лише з цієї причини ви досягнете успіху значно швидше. Це — вирішальна умова. Отже, щоб досягти мети — треба собі її чітко уявляти.

2. Зосередьтеся на головному

Запишіть на аркуші найважливіші справи, чергуючи їх в залежності від терміновості. Беріться за справу № 1, не полишайте її доті, доки не закінчите остаточно. Потім так само вирішіть справу № 2, потім № 3 і т. д. Зрозуміло, що мова йде про справи, вирішення яких залежить лише від вас. Не хвилюйтесь, якщо за день ви встигнете розправитись лише з першим чи другим номером, завтра ви знову зумієте одразу зосередитися на головному, що в свою чергу сприятиме прискоренню вирішення чергових проблем.

3. Вигадуйте собі стимули

Ми краще робимо те, що нам хочеться робити. Це аксіома психології людини. Такі, улюблені, справи ми, як правило, вирішуємо перш за все, відсовуючи на потім справи менш улюблені або взагалі неприємні. Звідси завдання — до кожної справи ставитись на рівні не «треба», а «хочу», і продуктивність вашої діяльності зросте майже автоматично.

4. Встановлюйте певні терміни

Один із способів зв'язати себе (та й не тільки себе) зобов'язанням — призначити для виконання того чи іншого завдання певний термін. Одна справа сказати собі: «Відповідь на листа при першій же можливості» і зовсім інша — вирішити: «Відповідь на листа, а потім піду обідати». У першому випадку ви даєте собі можливість виправдатися, якщо відповідь на лист з тієї чи іншої причини так і не буде написана, а в другому — ставите себе у певні рамки. Але треба врахувати ще два таких моменти. Перший: строки повинні бути реальними, інакше ви не виконаєте своїх зобов'язань і взагалі відмовитесь від справи.

(Далі буде).

С. КРАВЧЕНКО,

психолог лабораторії соціологічних та психологічних досліджень.

Психологічна практика

чергу реалізації психологічних завдань. Він змушений задовільнитись лише психологічними дослідженнями і висновками психологічного розчленування реальності, що значно звужує коло його можливостей. З появою самостійних психологічних служб принципів змінюється і положення психолога. Тепер він сам формує і визначає завдання та цінності своєї професійної діяльності, сам здійснює необхідний вплив на того, хто звернувся за допомогою, сам несе й відповідальність за результати своєї діяльності. У зв'язку з цим, значне

гасло про необхідність упровадження психології в практику має бути перевернутим. Тобто навпаки, практиці треба впроваджувати психологію. Використовуючи біблійну лексику, можна сказати, що камінь, якого не визнали будівники, і має стати наріжним. Тільки власна практична діяльність мусить бути суттєвістю психолога, як фахівця.

Повністю солідарна з москвським психологом Ф. Є. Василіком у тому, що психологічна практика не може розраховувати на академічну теорію. Їй потрібна своя теорія, особлива

теорія «Психотехніки», яка б містила в собі практику лише як «конструктивний» принцип. І не більш.

У 1991—1992 рр. мною був проведений експеримент на історичному факультеті Сумського педагогічного інституту. Студентам п'ятого курсу був запропонований для вивчення цикл «Прикладної психології і психотехніки». Мета: систематизація і переведення отриманих знань по психології (за весь період навчання) у сферу практичного застосування молодим фахівцем, а також його професійне самовизначення у відношенні до

психології, як до науки. В ході експерименту був накопичений цікавий досвід.

Необхідність і актуальність корекції навчального процесу підготовки спеціалістів різних сфер діяльності важлива, поза всякими сумнівами, і для нашої вузу. Однак реальні можливості для перетворення благих намірів у благі справи поки що не дуже значні. А чому саме так — тема для окремої розмови.

